

Upaviteljstvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 - Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 - Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino po poštom

WUJTIRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesecna naročnina 25 litr.

Uredništvo: Ljubljana - Pucničjeva ulica št. 6. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopist se ne vračajo.

In schwerem Abwehrkampf auf der Insel Walcheren

Marinebatterien vernichteten 17 grosse Landungsboote - Amerikaner südöstlich Aachen nach geringen Anfechtungen liegend geblieben - Erfolgreiche deutsche Unternehmungen in Mittelitalien - Schwere Kämpfe mit vordringenden Sowjets nordwestlich Keckemet - 134 anglo-amerikanische Terrorflugzeuge abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 3. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die tapfere Besetzung unseres Brückenkopfes nordöstlich Brügge wurde nach heftigen Nahkämpfen um den Gefechtsstand ihres Kommandeurs, Generalmajor Egerding, vom Feinde überwältigt. Aufopfernder Widerstand leistend hat sie in den schweren Kämpfen der letzten Wochen über 50 feindliche Panzer im Nahkampf vernichtet.

Auf der Insel Walcheren stehen unsere Truppen im Stadtgebiet von Vlissingen und an der Westspitze der Insel in schwerem Abwehrkampf gegen fortgesetzte Angriffe und Landungen. Marinebatterien vernichteten 17 grosse Landungsboote des Gegners und fügten dem Feind starke Verluste zu. Sicherungstrennstücke der Kriegsmarine versenkten vor der Niederländischen Küste zwei britische Schnellboote und beschädigten sechs weitere schwer.

Nordöstlich Rosendaal stehen unsere Truppen im Kampf mit feindlichen Verbänden, die in unser Hauptkampffeld eindringen konnten. Im Wald von Hürtgen, südöstlich Aachen, griffen die Amerikaner mit Panzerunterstützung unsere Stellungen an. Der Angriff blieb nach geringen Anfangserfolgen liegen.

Französische Bataillone, die am gestrigen Vormittag nördlich Baccarat angriffen, wurden zurückgeworfen. Entschlossene Widerstand und Gegenangriffe unserer Grenadiere hielten in den Wäldern zwischen Meurthe und Mortagne die den ganzen Tag über mit stärkeren Kräften angreifenden Nordamerikaner auf.

In Mittelitalien stand der Tag bei anhaltendem Regenwetter im Zeichen erfolgreicher eigener Unternehmungen. Fallschirmjäger warfen den Feind aus wichtigen Höhenstellungen westlich Imola, Gre-

nadiere zerschlugen britische Angriffe vor unseren neuen Stellungen südlich Forlì. Auf dem Balkan verwehrt der erfolgreiche Abwehrkampf unserer Truppen im Strumiza-Tal wie nordöstlich Skopje und Pristina den fortgesetzt angreifenden Bulgaren jedes Vordringen. Auch im Quellgebiet der westlichen Morava schlugen unsere Verbände die Bolschewisten zurück. Das Drina-Tal und der Raum zwischen Save und Donau südlich Vukovar ist von Banden gesäubert.

Nordwestlich Keckemet stehen deutsche und ungarische Verbände im schweren Kampf mit bolschewistischen Infanterie- und Panzerkräften, die auf Budapest vordringen. In die Kämpfe griffen auch unsere Schlachtflieger trotz schlechten Wetters mit guter Wirkung an. Im Raum Szolnok erlitt der Feind bei heftigen, aber erfolglosen Angriffen erhebliche Verluste.

Zwischen den Waldkarpaten und dem Kurischen Haff kam es nur zu erfolglosen Einzelangriffen des Feindes in den Ost-Beskidien und bei Goldap. Die Wucht der feindlichen Angriffe in Kurland hat gestern infolge der wirksamen deutschen Abwehr nachgelassen. Angreifende bolschewistische Verbände wurden zurückgeschlagen oder rasch wieder zu Boden gezwungen.

Anglo-amerikanische Terrorbomber mit starkem Jagdschutz griffen am Tage mitteldeutsches Gebiet sowie die Städte Bielefeld, Duisburg und Trier an. In erhöhter Luftkämpfe und durch Flakartillerie wurden 82 Flugzeuge abgeschossen. In der vergangenen Nacht erzielten Nachtjäger und Flakartillerie bei Angriffen britischer Flugzeuge auf Düsseldorf mit dem Abschuss von 52 viermotorigen Bombern einen weiteren Abwehrerfolg. Damit verlor der Feind in den letzten 24 Stunden über dem Reichsgebiet 134 Flugzeuge, darunter 108 viermotorige Bomber.

„V naših lastnih rokah“

Najnovejši članek dr. Göbbelsa v listu „Das Reich“

Berlin, 2. nov. Minister dr. Goebbels izraža v svojem najnovejšem uvodniku v tedniku »Das Reich« prepiranje, da bo nemški narod v tej vojni končno vendar zmagal. To svoje prepričanje utemeljuje s spoznanjem, da se bodo lahko v tem boju odzdravile prave ljudske države. Dokazuje glede na poslednje dogodke, da bodo propadle meščanske politične voditeljske plasti zaradi njihovega popolnega pomanjkanja političnih razborov. Pod naslovom »V naših lastnih rokah« ugotavlja najprej dr. Goebbels, da ne brani v narodnem socializmu združen nemški narod kakšnega razreda ali plasti, marveč samega sebe v vsej svoji skupnosti. Nemški narod ni bil nikdar enotnejši kakor v tej vojni, piše dr. Goebbels, in izvaja nato med ostalim:

Ne da se oprekati, da boljševizem pravilno ceni meščansko politični svet in da zaradi tega tudi z uspehom razkraja. Pri tem ne postopa ozirno. Pritiska nanje z vojaškimi in političnimi prisilnimi sredstvi in pušča pred kapitulacijo odprto še majhno ulico osebnega sramotnega zadržanja njihovih podkupljivih vodilnih plasti, toda to naravno le tako dolgo, dokler ne odloži orožje. Človek bi menil, da vpliva to stalno ponavljanje diskreditirajoče in da se ljudje kaj naučijo iz prejšnjih primerov. Temu pa ni tako. V vseh deželah, ki so si jih podvrgli boljševiki, so postopali skoro popolnoma na isti način, ne da bi bil pri tem učinek kaj manjši. Iz tega je mogoče sklepati na splošno ohromelost volje prizadetih voditeljskih plasti. Ni ta postopek sam tako uspešen, marveč te voditeljske plasti se mu ne uprejo čisto niti z najmanjšim sledom politične in vojaške odporne volje. S tem dokazuje, da so se zrušili moralno pod težo časa, ki mu nikakor niso dorasli.

Umaknejo se tršemu zakonu, ki jim stoji

Položaj na bojiščih

Berlin, 3. nov. O položaju na bojiščih poročajo vojaški sodelavci agencije DNB dr. Maks Krull:

Na zapadu, kjer so bili boji pri Stolbergu in v gozdu pri Mortagne, kjer so Nemci razbili sovražnikove napade, nekoliko bolj živahni in ki so pri Baccaratu prinesli Američanom nekaj drago plačanege ozemlja, dočim je na ostalih odsekih vladal mir, je glavna pozornost še nadalje posvečena dogodkom ob Maasi in Seldi. Borbe v Brabantu so nekoliko popustile, ker se bližajo akcije svojemu koncu. Tudi dvojno kanadsko izkrcanje pri Vlissingenu in Vissekerku, na hudo poplavljenem Walcherenu in poleg njega, pomeni poleg močne zožitve nemškega predmostja severno od Brugesa, da se tu razvoj zaključuje, še le potem bo sovražnik lahko pričel uporabljati anverško luko. Dalje proti vzhodu je prodril ponekod korakoma do spodnje Maase. Ob važnih prehodih, kot pri Villemstadt, Keisersweru in Moerdijku z najdaljšim mostom v Evropi, ki je igral že leta 1940 važno vlogo, ko je padel neposkodoovan v nemške roke, obstojajo še nemška predmostja. Ki se branijo pred britanskimi napadi. Zavezniški so porabili za to akcijo mnogo materiala in ljudi. Nemško bojno črto so potisnili na premico vzhod-zapad v višini Nijmegen, ni pa se jim posrečilo, da bi s severa izločili nevarnost nemškega napada z boka. Pri tej »centimetrski« ofenzivi se utrpeli najprej hude udarce, kot n. pr. uničenje obkoljene skupine pri Bredii in potopitev prevoznih ladij pred luk Ostende, ter so morali sami priznati, da so »ile nemške izgube prav majhne, kar predstavlja istočasno priznanje nemškemu vodstvu. Kaj lahko si je predstavljati, da bo skušal sedaj nasprotnik pripraviti ofenzivo, ki naj bi ga pripeljala

nasproti in s tem stopa meščansko politična voditeljska plast sploh z odra praktičnega ustrvarjanja zgodovine. Pričenja se novo obdobje. V tej vojni se bodo lahko odzdravile prave ljudske države. One edine posejudojo moč prenašati naraščajoče žrtve boja za svoje življenje, ker točno vedo, zakaj to storijo in kakšne cilje s tem zasledujejo.

Mi smo torej tudi sredi največje revolucije vseh časov, še vsakokrat v zgodovini se je pokazalo, da so se morale globoko segajoče izpremembe političnega in družabnega življenja narodov meriti v boju s sovražno okolico. Tu morajo povdrevi svojo moč obstoja poslednji in najtežji preizkušnji, od čje izida je nato odvisno, ali bodo živeli dalje ali propadli. Da so meščanska političnemu svetu notranje sile zagona tega spora tuje in da nimajo za nje nikakega razumevanja, ni prav nič čudno. Oni so samo še obrobna pojava tega gigantskega boja, toda kljub temu bo odločena njihova usoda z izidom tega boja. Absurdno bi bilo smatrati, da bo Evropa po koncu te vojne pričela zopet tam, kjer je ob njenem pričetku prenehala. Vojna se ne bo zadovoljila s polovičarskimi rešitvami. Ob koncu te vojne bodo zahtevali vsi pri tem boju udeleženi narodi, da njihove žrtve niso bile zaman. Temu primerno bodo potem tudi zaključili, že danes pa je gotovo, da se sile, ki so v tej vojni in njenih problemih odredle, ne bodo mogle udeležiti ustvarjanja nove bodočnosti. Kakor po letu 1918, kljub mnogim naporom, v nobeni deželi niso vzpostavili monarhij, ki so odpovedale v prejšnji svetovni vojni, tako tudi po tej vojni nikjer ne bodo postavljali nazaj nesposobnih in oklevajočih meščansko političnih voditeljskih plasti, ki so zapustile svoje narode sredi boja in prebežale k sovražniku.

preko spodnjege Rena. Vendar bo pričel s tem novo obdobje bojev v popolni negotovosti. Odmikalni pokreti Weichslove bojne skupine na Balkanu jo zapletajo v boje na različnih točkah njenih kril z Bolgari, Titovimi toplami in boljševiki v vardarski in moravski dolini ter sedaj tudi ob jadranski obali, kjer se je izkrcala manjša britanska skupina v treh dalmatinskih lukah. Ne kaže pa, da bi predstavljali ti boji večjo nevarnost za njen pohod.

Kake ofenzivne sile posejudoje nemška jugovzhodna skupina, je v ostalem okoliščina, da so bili Angleži pregnani z otoka Piskoplja. Dejanska težišča borb na vzhodnem bojišču so še nadalje v Kurlandiji, kjer boljševiki kljub izredno jakim napadom in težkim izgubam niso prav nič napredovali, in pa med Donavo in Tiso. Tu poskušajo sovražnik na svojem skrajnem levem krilu nenadno udariti na madžarsko prestolnico. Po porazu pri Debrecinu je z vso naglico prepričal znatne sile, da bi prestregel nemške in madžarske protikupe. Ti so se že izvajali ter so vodili do opustitve vsega ozemlja vzhodno in južno od Tise, tako da so se sproščene rezerve premaknile na reko, kar so si boljševiki, čeprav se je vršila izpraznitev brez vsakih motenj, seveda razlagali kot svojo zmago. Sovjetski sunek z juga proti Budimpešti, ki se opira z levim krilom na Donavo, pa tudi ni bil izvršen brez ogražanja za hrbtom, ker drže nemško-madžarske čete pri Baji še močno predmostje. Nasprotniki so sicer prodrli do Keckemetu. Nedvomno so skušali na tem mestu preperečiti Nemcem, da bi prišli pri Szolnoku preko Tise in osvobodili okolišne sile za protiakcijo. Načrt pa se jim je ponesrečil. Nemško poveljništvo je vrglo

Težki obrambni boji na otoku Walcheren

Mornariške baterije so uničile 17 velikih južnovzhodno od Aachna po majhnih nemški podvigi v srednji Italiji - Težki zapadno od Keckemeta - Sestreljenih 134 angloameriških letal

Führerjev glavni stan, 3. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja: Junaško posadko našega predmostja severovzhodno od Brugesa je premagal sovražnik po silovitih bojih iz bližine za bojno postojanko njenega poveljnika generalnega majorja Egerdinga. S požrtvovalnim upiranjem je uničila v težkih bojih zadnjih tednov od blizu nad 50 sovražnikovih oklopnikov.

Na otoku Walcheren bijejo naše čete na področju mesta Vlissingena in na zapadnem koncu otoka težke boje proti neprestanim napadom in izkrcanjem. Mornariške baterije so uničile 17 sovražnikovih velikih izkrcevalnih čolnov ter zadale sovražniku močne izgube. Zasiťne sile vojne mornarice so potopile pred nizozemsko obalo dva britanska brza čolna, šest nadaljnjih pa teko poškodovale.

Severno od Rosendaala se bijejo naše čete s sovražnikoviimi oddelki, katerim se je posrečilo vdreti v našo glavno bojno črto. V gozdu pri Hürtgen, južnovzhodno od Aachna, so napadli Američani z okolišniško podporo naše postojanke. Po majhnih pričetnih uspehih se je napad ustavil.

Francoške bataljone, ki so večerj dopoldne napadli severno od Baccarata, smo vrgli nazaj. Odločen odpor in protinapadi naših grenadirjev so zadržali v gozdovih med Meurtho in Mortagno ves dan z močnimi silami napadajočih Američane.

V srednji Italiji je bil dan kljub trajnemu dežju v znamenju uspešnih lastnih akcij. Padalski lovci so vrgli sovražnika z važnih višinskih postojank zapadno od Imole, grenadirji pa so razbili britanske napa-

de pred našimi novimi postojankami južno od Forlija.

Na Balkanu preprečuje uspešni obrambni boj naših čet v dolini Strumice ter severnovzhodno od Skoplja in Pristine stalno napadajočim Bolgarom vsako napredovanje. Tudi ob izviru zapadne Morave so vrgli naši oddelki boljševike nazaj. Dolino Drine in področje med Savo in Dunavom južno od Vukovarja smo očistili tolovajev.

Severnozpadno od Keckemeta bijejo nemški in madžarski oddelki težke boje z boljševiškiimi pehotinimi in oklopniskimi silami, ki prodirajo proti Budimpešti. Kljub slabemu vremenu so posegli v boje z dobrim uspehom tudi naši bojni letalci. Na področju Szolnoka je imel sovražnik v silovitih, a brezuspešnih napadih pomembne izgube.

Med gozdnimi Karpati in Kuronsko lokvo je prišlo le do brezuspešnih posameznih napadov na vzhodnih Beskidih in pri Goldapu. Silovitost sovražnikovih napadov v Kurlandiji je večerj zaradi uspešne nemške obrambe popustila. Napadajoče boljševiške oddelke smo odbili ali naglo potokli.

Angloameriški teroristični bombniki so z močnim lovskim varstvom napadli podveji srednjememsko ozemlje ter mesta Bielefeld, Duisburg in Trier. V ogorčenih letalskih bojih in s protiletalskim topništvom smo sestrelili 82 letal. V pretekli noči so dosegli nočni lovci in protiletalsko topništvo med napadom britanskih letal na Düsseldorf s sestrelitvijo 52 štirimotornih bombnikov nadaljnji obrambni uspeh. S tem je izgubil sovražnik v poslednjih 24 urah nad Nemčijo 134 letal, med njimi 108 štirimotornih bombnikov.

Uspešen zaključek obrambne bitke na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju

Nadaljnji hudi boji na zapadnem Nizozemskem, v južni Madžarski in v Kurlandiji - Uspešen odpor v zapadnih Vogezih, Italiji in na Balkanu

Berlin, 1. nov. Obrambni boji zadnjih dni na zapadu, jugu in vzhodu imajo nekaj skupnega in to je preložitve težišč.

Na zapadnem Nizozemskem je prešel glavni pritisk Angloameričanov z izliva Selde na izliv Maase, na Balkanu so se najvažnejši boji premaknili od področja Vardarja v srbski visokogorje, na južnem Madžarskem so se po uspešnem zaključku bitke pri Debrecinu razvili novi boji med Donavo in Tiso, na severu vzhodnega bojišča pa se je prestavila sila boljševiškega navalna po uničevalni bitki na vzhodnopruskem obmejnem področju v Kurlandijo.

Na zapadnem Nizozemskem se usmerja sovražnikov napad v prvi vrsti proti predmostju čez Maaso severno od Brede, ki so jo topniški ogenj in letalski napadi razdejali. Glavni prehod je preko tisoč metrj dolgega mostu pri Moorsijku, eno največjih in najdrznejših evropskih mostnih konstrukcij. Most spaja cesto Breda-Doordrecht, veže južno in srednje Nizozemsko ter je najbolj občutljiva in istočasno najvažnejša točka na jugu Nizozemsk, ki jo je v maju 1940 leta držno zasedel prvi nemški padalski polk. Drugi prehod veže cesto Breda-Gorinchen, ki seka izliv Maase. Med Bredo in Raamsdonkveerjem pa poteka višinski prag. Ta greben, ki so ga Nemci utrdili, je bil v ponedeljek prizorišče ogorčenih bojev. Tam so odbile nemške čete sovražnika, ki je sunil mimo nekaterih odpornih gnezdi, ki so se fanatično borila še za njegovim hrbtom. Ista usoda je doletela sovražnika pri napadih med Bredo in Bergen-Op-Zoomom.

V nasprotju z boji ob južnem izlivu Maase pa so popustili boji ob izlivu Schelde. Kljub izpadku južnega Bevelanda je določen položaj ob izlivu Schelde s tem, da obvladajo še nedotaknjeni težki topovi na Walcherenu in na vzhodni del otoka preostavljene posadke južnega Bevelanda dohod v Westerschelde.

Se težje izgube kakor na zapadnem Nizozemskem pa so doživeli Angloameričani po napadih nemških oklopniskih grenadirjev med Eindhovenom in Venlojem. Čeprav je izkoristil sovražnik začasno jasno vreme za operacije močnih skupin bojnih letal, so poglabile nemške čete svoj vdor ob prekopu Deurne ter zasedle važno cestno križišče.

Ravno tako malo, kakor na zapadnem Nizozemskem pa je uspelo sovražniku, da bi izsilil nameravanj predor na gozdnem področju med zgornjo Meurtho in Mortagno. Na več mestih napadajoči Severnoameričani so prodrli le malo naprej, medtem ko so nemški protinapadi vtisnili severni vogal sovražnikovega vdornega področja.

Začasno nastalo lepo vreme je omogočilo v srednji Italiji ojačenje sovražnikih napadov. Angloameriški napadi, izvedeni na cestah južno od Bologne in na področju pri Forliju po močni topniški pripravi in s podporo oklopnikov, so se zlomili v protinapadih. Le ob Roncu je uspel sovražniku vdor, ki pa je bil takoj zapahjen.

Na Egejskih otokih je oživelo bojno delovanje. Vzled energičnega odpora nemških, predmostjem sličnih postojank, so podali branilci otoka Piskoplja severnozpadno od Rodosa. Ker so bile sile te posadke številčno premajhne, da bi se spuštale v borbo s tam pristalim sovražnikom, so bila dovedena ojačenja s sosednjih otokov. Kljub močnemu obrambnemu ognju je tem uspelo, da so vzpostavili zvezo s posadko otoka, ki je bila zapletena v voj močne oklopniske rezerve ter je z nemškimi protinapadi vrglo boljševike pri Keckemetu na več mestih nazaj. S tem je zadržalo prodiranje proti Budimpešti. Vendar je tu treba pričakovati novih hudih bojev, ker dovažata obe strani nadaljnje težko orožje, zlasti topništvo, na bojišča.

težke borbe, in so nato skupno odbile sovražnika.

Na Balkanu se je preložil sovražnikov pritisk s področja vzhodno od Vardarja zopet bolj proti severu. Na poskus boljševikov, da bi obšli nemsko krilo na srbskem področju, so odgovorile nemške čete z zaporo ceste Kraljevo-Čačak-Užice. Ta črta se lahko označi za os, okoli kateri se sučejo težki boji v Srbiji. Napadi številčno jačih sil boljševikov pa so se znova izjalovili ob žilavem odporu nemških čet. Vzhodno od Kraljeva je sovražnik opustil svoje brezuspešne napade, ki so ga veljali mnogo žrtve in težkega orožja, med drugim 43 metalcjev plamenov.

Na južnem Madžarskem se je premaknilo težišče bojev po uspešnem zaključku bitke pri Debrecinu zopet na področje med Donavo in Tiso. S svežimi silami so pričeli boljševiki nove napade pri Baji in Keckemetu. Boljševiški sunki, izvedeni ob cesti iz Segeda v Budimpešto so bili zaustavljeni po letalskih baterijah, ki so uničile 20 sovjetskih oklopnikov v bojih iz bližine. Izdani so nadaljnji obrambni ukrepi. Na bojnem področju pri Debrecinu je vladal mir. Severno odtod so pričele nemške čete z napadi ob slovaški meji z namenom, da bi uničile sovražnika na vdornem mestu pri Užhorodu, pri čemer so si osvojile spet več krajev. V vzhodnih Beskidih so nemški topničarji z osredotočenim ognjem in krvi zadušili kraljevske sovjetske sunke.

Med Karpati in Memelom ni prišlo do nobenih pomembnejših bojev. Sovražnik je izvedel presenetljiv napad z namenom, da bi zavzel Ostenburg ob Narevu. Tudi na bojnem polju na vzhodnopruskem obmejnem področju, kjer je 16. oktobra na 40 km širokem bojišču skušalo 35 sovražniških divizij s številnimi oklopniskimi oddelki doseči vdor, je vladal mir razen nekaj brezuspešnih sunkov pri Goldapu, izvedenih v jakosti čete. V širokem sistemu vzhodnopruskih obmejnih utrdb so razbile nemške čete vseh vrst orožja boljševiške napadalce. Ze prvi dan je veljal boljševike 145 oklopnikov. V naslednjih dneh je sovražnik razširil svoje napadalo področje proti severu in jugu. Ze petega dne pa so narasle izgube njegovih oklopnikov na 463 uničenih oklopnikov. Toda še vedno je dovažal nove sile, dokler mu ni končno uspelo vdreti na cesto Goldap-Gumbinnen. To pa je bil istočasno obrat bitke. V ogorčenih bojih za vsak meter ozemlja so odrezali nemški oklopniki prodre osti, jih razbili in istočasno zgradili skupno z grenadirji zapah južno od Gumbinna, ki je v naslednjih dneh vzdrazil vse napade. Tako se je končno zlomil ves boljševiški naval ob junaštvu nemških vojakov.

V enakih meri, kakor je potekla bitka v vzhodnopruskem obmejnem področju, pa je ojačil sovražnik svoje napade v Kurlandiji. V ponedeljek, četrtega dne te dvojne bitke, so boljševiški s kar najjačimi silami ponovno napadli. Tam naj bi izsilili prodor veliki oddelki topništva, več sto borbenih letal in močni oklopniskiki oddelki. Razvila se je oklopniska bitka največjega stila, v kateri so izgubili boljševiški jugovzhodno od Ljepaja 80 in pri Autzu 31 oklopnikov, ne da bi dosegli svoj cilj, nemški grenadirji in oklopniskiki strelci pa so v krvi zadušili naval sovražnikih oddelkov.

De Gaulleovo priznanje neodvisnosti Libanona

Budimpešti, 3. nov. Libanonski ministrski predsednik Riada el Solh je izrazil novinarjem, kakor poroča radio v Jaffi, svoje zadovoljstvo, ker je de Gaulle priznal neodvisnost Libanona, da pa ni zadovoljen z njegovimi zadržki, ki so v tem, da se Francija pred koncem vojne ne bo odrekla vojaškemu poveljstvu v Siriji in Libanonu.

Angleške kupčije z Balkanom

Na Balkanu so bili prav do zadnjega časa mnogi ljudje, ki so se zanašali na anglosaške obljube in izjave, ter računali, da bi bilo bolje, če bi jih »odrešili« Angleži namesto boljševikov. Vsi ti največji so morali doživeti grenko razočaranje, ko so videli kako so Angleži »reševali« Balkan ne le s svojimi bombami, temveč predvsem s svojimi kravjimi kupčijami z boljševiki, kajti v svoji »veljodušnosti« so tudi Balkan enostavno prepustili svojim »zaveznikom« z vzhoda, da si ne bi sami umazali z njim rok... Kajpak je to samo račun brez črmarja, to da značilen je morda prav zato še bolj, ker ni uresničljiv, saj ga po svoji zdravi večini odklanjajo vsa na Balkanu živeča ljudstva.

Zanimivo in poučno je, kako te anglosaško-boljševiške kupčije izgledajo. V uradnem poročilu o 11-dnevnih Churchillovih in Edenovih razgovorih v Moskvi je bilo med drugim objavljeno: »Razvoj dogodkov v južnovzhodni Evropi je bil skrbno proučen. Dosežen je bil sporazum glede še odprtih vprašanj pogojev premirja Bolgariji. Vladi sta se tudi sporazumeli, da bosta nadaljevali skupno politiko v Jugoslaviji zaradi osredotočenja vseh sil proti Nemcem in da bi omogočili rešitev notranjih težav v Jugoslaviji s sporazumom med jugoslovansko vlado in narodnim osvobodilnim odborom. Pravica jugoslovanskega naroda, da pa vojni sam uredi svoja ustavna vprašanja, je bila priznana kot nedotakljiva.«

Iz teh kratkih stavkov ni mogoče veliko posneti, razen morda to, da je celo samim Angležem padlo v oči, da se v moskovskem komunikiju tako poudarjajo »notranje težave« v Jugoslaviji. Znano je namreč, da so bili Angleži doslej mnenja, da je na bivšem jugoslovanskem ozemlju »vse v najlepšem redu«. Tako je vsaj anglejske lorde in največje po vsem svetu slepja londonska radijska propaganda. Sedaj pa so tudi sinovi Albiona naenkrat izvedeli, da so na bivšem jugoslovanskem ozemlju nekako enake težave med londonskimi begunci in komunističnim »osvobodilnim« pokretom doma kakor med Poljaki in še nekaterimi narodi. Kar so torej letos poletje razglajali v svet kot »sporazum«, ni bilo pretakem v bistvu nič drugega ko Churchillov poskus »zabrivanja« sporov« navzven.

Moskva pa se očitno te igre ne misti več udeleževati. Neobvezne besede v moskovskem komunikiju, ki govore o »nedotakljivosti načela samoodločbe« jugoslovanskega naroda so očitno le pesek v oči zapadnih »zaveznikov«. Stalin je očitno pristal na to neobvezno formulo samo zato, ker si je svest svoje igre na Balkanu. Komunistični element, ki deluje pod nazorstvom »razpuščene« kominterne in njenih vodilnih funkcionarjev, ima vajeti na tem področju trdno v rokah. Povsem jasno je na primer, kakšne cilje zasleduje marionetna vlada v Bolgariji: ki se je takoj ob svojem nastopu uradno podredila volji Moskve. Trudila in Macedonija sta dve področji, ki najdita zaradi medsebojnih sovraštev med sosednjimi narodi najidealnejše prilike za vmešavanje v imenu »demokratskega« načela o »samoodločbi« in drugih podobnih stlepih.

Verjetno je, da se v moskovskih razgovorih niso dotaknili samo vprašanj Bolgarije in bivše Jugoslavije. Kar je komuniste v tem pogledu zamolčal, je londonski »Times« že nekaj dni nato povsem odkrito zabeležil. Ta »Timesov« članek bodo morda nekoč zgodovinarji citirali kot naj bolj zgovoren dokaz o tem, da se je Velika Britanija javno odpovedala sluhernemu vplivu in jantvu na Balkanu. V Londonu sede še vedno kratkovidni lordi, ki mislijo, da si z boljševiki dele balkanske področje kot nekaj »skupnega«. dejansko pa sta Churchill in Eden ves Balkan mirno prepustila boljševizmu in svoj umisl od loč po vrhu še lastnorčno pododala. »Times« je v navedenem članku to dejstvo zavito in sramežljivo, a vendar dovolj jasno takole priznal: »Mnenje, da so si bili britanski in sovjetski interesi na Balkanu diametralno nasprotni in da bi zato okrepitve položaja ene velesile muno imela za posledico oslabilte položaja druge, je povsem napačno. Glavni britanski interes na tem področju je zavarovanje naših zvez v vzhodnem Sredozemlju in sploh na srednjem vzhodu, kar seveda zahteva prijateljsko naklonjeno Grčijo in enako Turčijo s pomirjenim zaledjem. Glavni sovjetski s interes pa je varnost sovjetskih mej, ki si jih Moskva popolnoma upravičeno lahko tako zavaruje da vključi v svoj varnostni sistem Rumunijo in Bolgarijo, morda tudi Madžarsko in Jugoslavijo. V takšni politiki ne bi bilo nič nerazumnega, prav gotovo pa nič takega, kar bi moralo vzmiriti našo državo. Združene severnoameriške države ali neposredno prizadete.«

To cinčno prepričanje vsega jugovzhodnega področja do Jadrana, Dunaja in globoko notri v srednjo Evropo boljševikom, se ne da razložiti samo z znano odvisnostjo Velike Britanije od Sovjetske unije. Angleži enostavno kupčujejo s temi ozemljia, na katerih se čantajo odrinjene, na enak način kakor barantajo njihovi imperialni politiki s kolonialnimi »vplivnostnimi« področji. Balkanske dežele, ki so po vkrcanju sovjetske voške že imele priliko občutiti dobroto boljševiške »osvoboditve«, se seveda prav dobro zavedajo, kam bi jih to zaslužnjeje boljševizmu privedlo. Zato narodom na tem področju ni več prav nič zanimivo, ali in v koliko misli Anglija, da lahko tu še zasačitia svoje interese s popuščanjem Moskvi. Zanje je važno samo spoznanje, da bi jih vse to vodilo samo v popolno boljševiško oblast, ne pa v kake »svobodne« ali »demokratske« razmere. Zato so trdno odločeni, da se temu boljševiškega navalu z vsimi svojimi silami uprejo, ker vidijo samo v tem jamstvo za svojo končno rešitev in pravo osvoboditev.

Kako bedno je življenje pod rdečim terorjem v Sovjetski zvezi

nam bo predaval in na filmskem traku prikazal univ. prof. Grotov Sergej, ki je nedavno prišel od tam, v nedeljo, dne 5. XI. v veliki dvorani Uniona ob 9. zjutraj.

Stanje šolstva v Sovjetski zvezi

Profesor gostovskega vseučilišča Sergej Grotov je za naš list napisal naslednji članek o stanju šolstva v Sovjetski zvezi. Pripravičar smo, da bodo naši čitatelji z zanimanjem brali njegova izjavljanja.

Sovjetska propaganda skuša vedno znova prepričati svet, da je boljševiški režim otvoril mnogo novih šol in da je prebivalstvo Sovjetske zveze močno napredovalo v pogledu ljudske prosvete. To pa je seveda čisto navadna židovska laž.

Pred boljševiško revolucijo je bilo prebivalstvo Rusije po eni tretjini nepismeno. Toda, kdor je končal osnovno šolo, je znal zelo dobro pisati in je lahko veljal za izobraženega človeka. Sedaj pa je izvedena splošna šolska dolžnost, toda pouk je tako slabo organiziran, da zdravniki in inženjerji pišejo z grobnimi slovničnimi napakami.

V osnovni šoli se morajo otroci učiti predvsem matematike in prirodoslovja. Zgodovina in slovnost sta potrojena. Vse šolanje ima en sam namen: napraviti iz človeka brezbožnega sužnja židovsko-boljševiške stranke. Otroci se morajo učiti na izust gusno pesem žida Bagrickega. Kratka vsebina pesmi je naslednja: Desetletna deklica umira za davico. Jokajoča mati jo prosi, naj se pokriža. Deklica pa se brani in pade pri tem v nezavest. Mati ji položi križec na prsi. Medtem se deklica prebudi iz smrtnega boja, pljune na križ, ga vrže proč in umrje. V prirodoslovi ni razklada učencem, da izhaja človek od opice, pa tudi ostali predmeti vcepljajo otrokom sovraštvo do vere.

Tudi v srednji šoli se posveča največ pozornosti tehničnim predmetom, da se učenci pripravijo za delavske poklice. Po končani srednji šoli pozna sovjetski mladenič zelo površno svoje domače slovnost, o svetovni zgodovini ne ve ničesar, prav slabo pa je podkovan v zemljepisju. Inozemstvo se učenec slika kot področje večnega glada, brezposelnosti, strahovlade in vstaj. Iz vse nemške zgodovine pozna sovjetski dijak samo srednjeveškega prekrščevalca Tomaža Münzerja kot predhodnika boljševizma, iz zgodovine francoske revolucije pa sta znani učenca samo imeni dveh tako zvanih junakov Babeufa in Heberta.

Od četrtega razreda srednje šole mora dijak, ki ni član komunistične stranke, plačevati zelo visoko šolnino. Zato imajo sedaj možnost končati celo srednjo šolo ter se

vpisati na vseučilišče le sinovi bogatih židov, strankinih uradnikov ter oni, ki so že deležni dobrot dijaškega konvikta. Slednji so bili člani komunistične mladeži ter so se po pretežen delu odlikovali z ovajanjem tovarišev ali učiteljev.

Učna doba na sovjetskih vseučiliščih je krajša, kakor je bila pri carskem režimu. Djak že lahko po štirih letih doseže stopnjo inženjerja, toda nadežni sovjetski inženjer je v svojem poklicu in znanju zelo omejen. Caristični inženjer je lahko danes gradil železnico, jutri pa stal na čelu rudnika. Sovjetski inženjer pa pozna samo svojo najožj stroko. Zato pozna eden samo gradnjo cest, drugi le stavbo stroko, tretji samo gradnjo vodovodov. Tak inženjerji so prav za prav le kvalificirani kleparji v svoji stroki in nimajo nikakršne splošne nabožbe. Ne poznajo položaja v inozemstvu, zato trdno verujejo, da je Sovjetska Rusija srečna in omikana dežela. Taki ljudje vedno mislijo, da morajo za vsako novo železniško progo ali za vsako novo hišo biti vedno hvaležni Stalinu. Slišal sem ne samo sovjetske zdravnike in profesorje, marveč celo novinarje, ki so čisto resno zatrjevali: »Samo pri genialnem Stalinovem vodstvu se je v Moskvi lahko zgradila podzemeljska železnica v dolžini 14 km.« Ti ljudje sploh ne vedo, da so podzemeljske železnice v Berlinu in v Parizu dolge na stotine kilometrov in da tam nihče ne besedi o genialnosti vlade, ki je gradila podzemeljsko železnico.

Sovjetski zdravnik ali inženjer je zelo slabo podkovan v svoji stroki, kajti v teku svojih študij se mora temeljito učiti naslednjih predmetov: zgodovine komunistične stranke, dialektičnega materializma, osnov marksizma ter sovjetske gospodarske politike. Za take bedastoče zapravi eno tretjino svoje učne dobe, tako da mu za tehnično ali medicinsko stroko ostaja pre malo časa.

Mnogi tisoči prejšnjih sovjetskih intelektualcev in nekoliko stotisoč takih ljudi, ki so dovršili samo srednjo šolo, se je obenem z nemško vojsko evakuiralo v Nemčijo. Tu vidijo popolnoma novo življenje in so presenečeni nad tem, da so tako malo vedeli o Evropi. Z radostnostjo spoznavajo novo kulturo in prepričani sem, da so ti ljudje za boljševizem za večno izgubljeni, ker so uvideli zlaganost marksizma in sovjetskega življenja. Univ. prof. Sergej Grotov

Omejitev uporabe električnega toka

Zaradi nadaljnega potrebnega varčevanja z električnim tokom in pravične razdelitve potrošnje, upoštevajoč koristi in potrebe potrošnikov, je šef pokrajinske uprave predpisal nadaljnje spremembe in dopolnitve določb o omejitvi porabe električnega toka:

1. Z električnim tokom se mora na vseh potrošnih mestih čim najbolj varčevati.
2. Uporaba električnih peči, sejalcev za prah, hladilnih naprav (frigidator), boilerjev in masožalnih aparatov je prepovedana. Izvzemši v bolnišnicah, zdravniških ordinacijah, gostinskih podjetjih, živilskih obratih in v frizerskih delavnicah.
3. Električni čas v železnici obratuje samo v času od 6. do 9.30, od 12.30 do 16. in od 19. do policijske ure. Voziti sme samo s polovico brzino.
4. Obratovanje električnih časov, vseh vrstnih zavodih (bankah itd.) in zasebnih pisarnah razen v transportnih podjetjih se določa, kolikor ni v naslednjih odstavkih drugače predpisano, na čas od 7.30 do 12.30 in od 14. do 16.
5. Gostinska podjetja, izvzemši okrepčevalnice (buffeti), morajo biti v času od 17. do 18.30 za javnost zaprta.
6. V industrijskih in obratnih obratih, vstevši njih pisarne, se dopušča poraba električnega toka v času od 9. do 10., od 13. do 16. in 20. do 24.
7. V šolskih prostorih se mora električni razsvetljava zaključiti ob 17.
8. Javna cestna razsvetljava se omeji na važna cestna križišča in na cestni prostor ob javnih zgradbah in vojaških napravah po posebnih navodilih.
9. Kjer je predpisano skrajšanje trošenja električnega toka, se morajo upoštevati navodila organov mestne elektrarne, v dvolini primerih pa se mora izvršiti odredba pokrajinskega referenta za gospodarjenje z električno silo.

Prednje določbe stopijo takoj v veljavo. Dosedanje odredbe o omejitvah uporabe električnega toka ostanejo v veljavi, kolikor niso s prednimi določbami spremenjene ali dopolnjene.

Veljavne kazenske sankcije se nanašajo tudi na kršitve prednjih določb.

Prezident, div. general: Rupnik s. r.

Prof. dr. Alojz Zalokar na poslednji poti

Ljubljana, 3. novembra.

Včerajšnji pogreb enega izmed reprezentantov slovenskega zdravništva, prof. dr. Alojza Zalokarja, je najbolj pokazal, kako priljubljen je bil ta odlični zdravnik, dejavni sloveljub in zvesti sin svojega naroda. Vzlie slabemu vremenu so se zbirale na Za'ah množice njegovih znancev in častilcev. Skoraj koroprativno so prišli ljubljanski zdravniki, predstojniki vseh naših znanstvenih zavodov in njihovih oddelkov, profesorji medicinske fakultete, pokojnikovi starejši in mlajši tovariši. Posebno je bila zastopana Zenska bolnica z zdravniki in ostalim osebjem ki je izgubilo s pokojnikom skrbnega in izkušenega šefa. Prispele so predstavniki raznih oblasti in kulturnih korporacij, rektor univerze s posameznimi profesorji, nešteti pokojnikovi akademski tovariši, prijatelji in znanci, ki so sodelovali z njim v raznih organizacijah in pri mnogih občekoristnih akcijah. Nepregledna je bila množica žensk raznih slojev in starosti: po večini so bile profesorjeve bivše pacientke. Saj je v teh 25 letih, kar je deloval v Zenski bolnici, kot porodničar in specialist za ženske bolezni, neštetiim rešil življenja in si s tem nepoplačljivim trudom pridobil hvaležnost premmogih naših družin.

Medtem je napolnila ura pogreba, prenesli so krsto iz kapele, kjer je profesor ležal med številnimi venci in v šopkih cvetja ki so ga nosile neke ženske roke. Po blagoslovitvi, ki so jo opravili o. frančiškani, se je razvil k Sv. Križu tako dolg sprevod, da je dokaj časa ni bilo takega pogreba. Tih, brez godbe in vsakega drugega pompa, se je zasluženi zdravnik približal svojemu poslednjemu domu.

Po opravljenih molitvah je stopil pred odprti grob predsednik Zdravniške zbornice, primarij dr. V. Meršol in se s presničnim govorom poslovil od pokojnika v imenu Zdravniške zbornice. Slov zdravniškega društva in zdravstvenih društev kakor tudi v menu vseh stanovskih tovarišev, poudarjajo njegove visoke strokovne kvalitete, dragoceno praktično izkušnost in vzorno poklicno vnetje, ter nepregledne zasluge, ki si jih je pridobil zlasti kot upravnik Zenske bolnice in njen dolgoletni vodilni zdravnik. Ne le neštete pacientke, tudi številne babice, ki so se izurle pod njegovim vodstvom, in podeželski zdravniki, so se morali na njegov predlog seznaniti tudi s porodničarstvom, žalujejo ob prezgodnjem grobu zašumnega vzornika, velikega kirurga in profesorja. Zatem je govoril v imenu pokojnikovih ožjih prijateljev in izvedravniskih sodelavcev državni tožilec Branko Goslar in nadaljal profesorjevo obsežno in vestno delovanje izven področja zdravstva in zdravništva, v kulturno-političnih in drugih javnih zadevah; posebej je omenjal zasluge, ki si jih je s svojim modrim vodstvom pridobil v krogu strošinstva slovenskih naprednih akademikov. Tople, prav kakor možate besede pokojnikovega prijatelja so segle vsem do srca. Šopki cvetja so zasul njegove rakeve, medtem pa so še pretrgal deževni oblaki in pozno jesensko sonce se je za hip nasmešnilo okrnjenemu pokončališču in poslalo svoj žarek tudi na odrti grob blagoga profesorja, preden ga je zasula ljubljena domača zemlja. Ta pozdrav neba je bil kakor simbol velike priznanja in toplenega slovesa: Opravi si svoje velike dolžnosti, zdaj pa počivaj v miru božjem!

Umik Bolgarov iz Tracije

Zagreb, 2. nov. Politični begunci iz Bolgarije in Grčije sporočajo, da so prišle bolgarske čete v preteklem tednu izpraznjevati Tracijo, Bolgarski častniki so potrdili, da namerava sovjetsko poveljstvo v Bolgariji nadomestiti bolgarske oddelke ob turški meji s sovjetskimi četami. Sovjetska 37. armada naj ostane kot zasedbena armada v Bolgariji. Vzdrževanje tako velikega števila čel v Bolgariji kaže na to, da namerava tamkaj Sovjetska zveza ustanoviti posebno vojaško težišče, tigar moč bi lahko uporabila tudi v političnih vprašanjih južnega Balkana.

Gospodarstvo

Amerika se hoče otresti konkurence na svetovnem trgu bombaže

Ob začetku sedanjega stoletja so Zedinjene države s svojo proizvodnjo bombaža krle 80% celotne svetovne potrošnje. Toda bombaž so pričeli v rasti meri gojiti tudi v drugih deželah. Tako je ameriški delež v proizvodnji bombaža padel ob pričetku prve svetovne vojne na 60%, ob pričetku sedanje vojne pa na 38%. Zedinjene države pa v zadnjih letih pred sedanjo vojno niso niti mogle vnovčiti svojega presežka, kar je imelo za posledico, da so na eni strani naraščale zaloge, na drugi strani pa je ameriški delež pri oskrbi svetovne potrošnje padel celo na 25%.

V zadnjih letih pred vojno so Zedinjene države pri proizvodnji 13.1 milijona bal izvozile 5.3 milijona bal, medtem ko je izvoz Brazilije dosegel 1.1 milijona bal (pri proizvodnji od 2 milijonov), izvoz Egiptaja 1.7 milijona bal (1.9) in izvoz Indije 2.2 milijona bal (4.6). Brazilija, Egipt in Indija so torej izvozili skoraj toliko, kakor Zedinjene države. Med tem pa se je konkurent ameriškega bombaža pridružil še nov konkurent v obliki umetnih tekstilnih vlaken. Svetovna proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken je v zadnjih letih dosegla že polovico ameriškega pridelka bombaža.

Izovne možnosti Zedinjenih držav se bodo po sedanji vojni še skrcile, ker proizvajajo druge dežele bombaž ceneje, kakor Zedinjene države. Navzlic temu se Američani nečesto udari v usodo in zmanjšati proizvodnjo, deloma tudi zaradi tega, ker so Zedinjene države zlasti v sedanjem vojnem času navezane na bombažno seme kot surovino za pridobivanje jedilnega olja. Polovico potrošnje maščob krijejo danes v Zedinjenih državah z bombažnim oljem.

Ze dolgo vrsto let gredo ameriška prizadevanja za tem, da bi se pocenili ameriški bombaž, ker je le na tej osnovi mogoča konkurenca nasproti bombažu iz drugih dežel, kakor tudi nasproti umetnim tekstilnim vlaknom. Sedaj hočejo to vprašanje rešiti na eni strani z ustanovitvijo ameriškega bombažnega kartela, na drugi strani pa s smelo uvedbo stroja za obranje bombažnih nasadov, ki naj bistveno poceni proizvodnjo. Graditelji strojev se trudijo že preko 40 let, da bi zgradili stroj, ki bi ustrezal vsem potrebam. Ze pred sedanjo vojno so zgradili vrsto poskusnih strojev raznih sistemov, da jih v praksi preizkusijo. Kakor se zdi, so bile dosedanje konstrukcije izpopolnjene v toliki meri, da so odstranjene vse dosedanje pomanjkljivosti. Te so obstajale v tem, da je stroj pri obranjanju posnel z nasadov poleg bombaža tudi listje in ostanke cvetov.

Veliko pozornost je ta dni vzbudilo letno poročilo največje ameriške tvornice kmetijskih strojev International Harvester Co, iz katerega je razvidno, da namerava to podjetje zgraditi v Memphis veliki tvornico za izdelovanje mehaničnih strojev za obranje bombaža. Vojno produkcijemu uradu je stavljen že predlog za odobritev gradnje. Dolgoletna prizadevanja te tvrdke za konstrukcijo takega stroja so s tem stopila v nov stadij. Ne more biti dvoma, da bo tvrdka za uresničenje načrta deležna znatne državne podpore. Po dosedanjih poskusih s stroji za obranje bombaža raznih sistemov je računati s tem, da se bodo proizvajalni stroški pri funtu bombaža znižali kar za 4 dolarske cente, kar pomeni znižanje prodajne cene za 20 do 25%. Strojni obranje bombažnih nasadov bo torej prineslo pravi obutno pocenitev proizvodnje in bo ameriški bombaž osposobil za konkurenco na svetovnem trgu bombaža in umetnih tekstilnih vlaken. Američane seveda pri tem ne moti mnogo okolnost, da bodo stotisoči obralcev bombaža, ki se v južnih državah rekrutirajo iz najsiromašnejših slojev prebivalstva, izgubili zaslužek. Ker pridelujejo izven Zedinjenih držav bombaž po večini mali posestniki, medtem ko se v Zedinjenih državah goji na velikih površinah, so ameriški strokovnjaki mnenja, da se proizvajalci izven Zedinjenih držav novega stroja za obranje ne bodo mogli uspešno posluževati.

Turčija razočarana

Stockholm, 3. nov. Iz angleških komentarjev in Grčije sporočajo, da se Inönü razočaran nad razvojem odnosov med Turčijo na eni ter Anglijo in Zedinjenimi državami na drugi strani po prekinitvi odnosov z Nemčijo. »Daily Telegraph« pravi, da izraza del govora, ki se je nanašal na Veliko Britanijo, obzaloavanje in hkratno upanje, da se bodo angleško-turški odnosi v bodoče izboljšali. Isto velja za odnose z Zedinjenimi državami.

Anglija na strani Moskve v poljskem vprašanju

Stockholm, 3. nov. »Dagens Nyheter« je objavil vest iz »posebno dobro poučenih krogov« v Londonu, da sta se Stalin in Churchill v Moskvi dogovorila, da ne bosta Anglija in Sovjetska zveza v bodoče ničesar ukrenili v poljskem vprašanju, ne da bi se prej posvetovale. Izolacija poljske begunske vlade, kar se tiče vprašanja meji, je popolnejša, kot pa se je doslej mislilo. Churchill se je baje priključil moskovskemu stališču, da se Lvov ne povrne Poljski. To pomeni popoln preokret angleške politike glede Poljske. Poljski krogi v Londonu pa slej ko prej nečesto sprejeti Curzonove črte za vzhodno-poljsko mejo.

Tajinstvena eksplozija v Parizu

Strasbourg, 3. nov. Kot javlja »Association Press« iz Pariza, je nastala velika eksplozija na periferiji Pariza. Prebivalstvo je bilo alarmirano, vendar so izjavili uradniki protiletalske zaščite, da niso dobili nikakršne poročila o sovražnih letalih. De Gaulle in drugi funkcionarji so bili ob tem času baš na neki spominski svečanosti v okrožju, kjer se je eksplozija pripetila. Poročilo pravi, da je mogoče, da je bil poskušen atentat na de Gaulle, francoske oblasti pa so deloma mnenja, da je šlo za sabotažo. De Gaulle je okraj zapustil 15 minut pred eksplozijo in je bil takrat oddaljen že več kilometrov.

Zatemnitev od 17.20 do 6.20

Boji na daljnem severu

Berlin, 3. nov. Boji na daljnem severu imajo, v kolikor so naperjeni proti boljševikom, in nimajo že značaja zaščite norveške obale, za nemško strategijo sličen pomen kakor borbe za oprišča ob Atlantiku. Večjeje namreč močne sovjetske sile in tako preprečujejo boljševiško poplavo daljnega severa. Po finškem odpadku niso mogle obdržati nemške čete stare bojne črte pred Murmanskom in vzdolž finsko-sovjetske meje, obenem so pa tudi hotele v skladu z mirovnimi pogoji, ki so bili naloženi Finski, izprazniti od vodstva izdano deželo. Vsekakor se to ni moglo zgoditi s h'rostjo, ki so jo sovjetske strani zahtevale od Fincev, temveč se je moralo razvijati po potrebah čet. V svoji želji, da bi ustregli novim prijateljem, so se pustili Finci zapeljati v borbo proti nemškim četam, ki pa niso nemških ukrepov prav nič pospešile. Nemški odnkalni pokreti iz srednje Finske v smeri proti norveški meji med Švedsko in Ledenim morjem potekajo po načrtu.

Dne 7. oktobra so pričeli boljševiki znova napadati nemške postojanke zapadno od Murmanska. Naleteli so na nemško zaščitno četo, ki so se jim žilavo upirale in ki so se nato na povelje ločile od sovražnika. Medtem so uničili nemški pionirji vse, kar bi lahko koristilo boljševiški vojski. Sovjetski letalci so že itak sami več tednov napadali iz zraka še nekaj preostalih finskih hiš, tako da je v krajih, kakor n. pr. v Kirkenesu obstajala komaj še kaka hiša, po deželi posejane kmetije pa so finski kmetje, ki so rajši zapustili svojo domovino in se v Nemci vrže umaknili, sami zažgali. Rudnike niklja pri Pečengi so Nemci tako temeljito uničili, da bo njihovo izkoriščanje več kot nemogoče. Angleško-ameriške družbe zahtevajo sedaj od Finske 20 milijonov odškodnine za izgubljen plen. Pritiskajočji boljševiki so našli v že itak redko naseljeni deželi — Pečenga je štela 6 000 ljudi, tundra pa je imela na kvadratni kilometer 0.01 prebivalcev — samo praznoto in pogorje. Tudi njihov ponovni poizkusi, da bi obšli nemške čete z obsežnim obkoljevalnim manevrom, so se izjalovili. V strankih fjordih Varangerskega fjorda so se jim Nemci zaenkrat okrog Nyborga postavili po robu in zavrli njihovo prodiranje.

Pri uspešnih dosedanjih operacijah imajo mnogo zasluge nemški lednomorski lovci. Med obmrambami boji so zbili do 25. oktobra skupno 226 sovražnikovih letal, nadaljnjih 74 strojev pa je sestrelilo protiletalsko topništvo. Tudi sovjetski oklopniki leže po večini kot razbitine vzdolž državne ceste številke 50, ki je velika zvezna pot ob obali Ledenege morja.

Izjalovljena Churchillova prerokovanja

Angleški vojaški komentar o nujnosti naglega zaključka vojne

Berlin, 2. okt. Winston Churchill je imel v angleški spodnji zbornici govor, ki sicer ni bil važen, ker je služil zgolj notranjepolitičnim svrham in nima s svetovnimi dogodki ničesar skupnega. Churchill je hotel zatrepi eno naspornike, ki si žele razpust spodnje zbornice ali pa sploh izpremembo notranjepolitičnega strankarskega položaja. To mu je spričo gibljuje hrbtenice teh nasprotnikov tudi lepo uspelo, vsekakor pa morajo biti socialne napetosti v Angliji precej močne, ker so bile dejanski vzrok za zahteve po novih volitvah. Da bi obdržal sedanje parlamentarno stanje in predvsem izključil vsak naskok na svoj položaj predsednika, je potisnil v ospredje vprašanje vojne in vojnih naporov ter je zahteval od parlamenta, naj ne stori ničesar, kar bi se na kak drug način zaposlilo narodove sile. Ob tej priliki se je znova pokazal kot neskrupulozen terminski politik, ki rad vsako četrletje tolaži britansko javnost in tudi njeno parlamentarno zastopstvo. Mi dobro vemo, da so skušali ob pričetku invazije z močnim Churchillovim sodelovanjem zbuditi vtis, kakor da bodo Angležji po nekaj tednih, najkasneje nekaj mesecih, s puško na rami vkorakali v Berlin in nato izjavili, da je vojna končana. V zvezi s tem se dobro spominjamo neke Montgomeryjeve izjave, ki je omenjala celo 31. oktober. Istega dne pa je dejal Churchill angleški javnosti v spodnji zbornici, da obstoja še mnogo ovir, ki še niso odstranjene in da bi bilo dobro, ako bi si ljudje glede nemške odporne moči ne delali nikakih utvar. Tako na pr. ni pametno računati z notranjim nemškim zlomom. V to svrhu bo treba najprej odstraniti oskrbovalne težave borečih se čet, s čimer je Churchill priznal, da so preostale posadke oprišči ob obali in temeljito razrušenje vseh vojaških naprav v izpraznjenih lukah povzročile, kar so od njih pričakovali. Ti ukrepi so močno zavrlili angleško-ameriško napredovanje ter prisilili Churchilla in Eisenhowna v neprijeten položaj, da si iščeta nove roke za svoje napovedi. Ko je angleška javnost nedavno

zvedela, da vojna letos še ne bo končana, je zavladalo v njej velikansko razočaranje, ki je vsekakor značilno za dejstvo, kako zelo so se zanesli ljudje na prerokovanja v višjih krogih. Sedaj je dejal Churchill, da se spušta oni, ki bi hotel določiti rok konca vojne, v uganbanje. Iz vojaških razlogov vsekakor ni verjetno, da bi se končala vojna pred božičem ali pa celo pred veliko nočjo. Nekoliko kasneje je govoril že o pomladi ali o poletju, ki bo prišlo v deželo. To so ugotovitve, ki so angleškemu narodu zelo neprijetne, kate-re pa vsekakor dobro pristojajo terminskemu politiku Churchillu, ki je po preteku zadnjih rokov brez napovedanega učinka hitro že pograbil nove in jih postavil v prvo oziroma drugo četrtno pridojnega leta. S tem si je propagandno že zopet ustvaril možnost, da ostane v bodoče pri teh novih rokih in nanje sveto prisega. Po ovinkih je moral Churchill priznati tudi vzrok za izjalovljenje svojih prejšnjih napovedi, namreč nemško vojaško moč in uspehe nemških grenadirjev, ki bodo tudi v bodoče poskrbeli, da Churchill ne bo izgubil vloge napadnega pre-roka.

Churchill izročil južno-vzhodno Evropo boljševikom

Madrid, 30. okt. V vesti EFE iz Washingtona je znova potrjeno dejstvo, da je izročil Churchill pri svojem obisku v Moskvi južno-vzhodno Evropo Sovjetski zvezi kot neomejeno vplivno področje in s tem započel evropsko izdajstvo. Vest pravi, da je Churchill Bolgarijo, Rumunjo in Madžarsko popolnoma prepustil Sovjetski zvezi in da se je odpovedal vsakemu angleškemu vplivu na teh ozemljih. Ta vest, ki izvira očitno iz dobro poučenih washingtonskih političnih krogov, k so poučeni o razgovorih med Churchillom in Stalinom, ne pove seveda nič novega, vendar ji je treba zabeležiti, ker nikakor ni mogoče dovolj podčrtati angleške pedložnosti Moskvi, ki se kaže v popolni prepustitvi Evrope boljševizmu.

Kršitev švedske nevtralnosti

Stockholm, 2. nov. »Folkets Dagblad« objavlja besedilo vpoklica vseh za orožje sposobnih Norvežanov na Švedskem. Vsi za orožje sposobni Norvežani so vpoklicani na »večmesečne vajee« pri čemer jih opozarjajo, da bodo trajale te vaje tako dolgo, da ne morejo več računati, da b se povrnil na svoja dosedanja službena mesta. List ugotavlja, da je to totalna mobilizacija vseh za orožje sposobnih norveških beguncev na Švedskem. Kakor znano, so pod označbo »policijske izobrazbe« vojaško izobrazili na Švedskem doslej že 11.000 mladih Norvežanov. List pripominja, da ta norveška mobilizacija v Švedski nasprotuje nevtralnosti. Istočasno opozarja »Folkets Dagblad«, da so razpustili ameriško letalsko taborišče v Loki, v katerem je bilo več sto ameriških letalcev, ki so morali zasno prstati na Švedskem. List je mnenja, da se to v zvezi z obiskom šefa ameriškega bombniškega orožja Curtissa, ki je pred kratkim obiskal Švedsko, n vprašuje: »Na katerem bojišču bodo uporabili te letalce in ameriška letala? Morda v onem odseku, na katerega pošiljajo norveške čete?»

Norveška na razpotju

Stockholm, 3. nov. »Svenska Morgonbladet« piše, da v Švedski sicer razumejo veselje bivšega norveškega kralja Haakona nad nastopom sovjetskih čet v severni Norveški »kot pr četek osvoboditve Norveške«, toda švedski krogi so razen tega močno vznemirjeni. List nato priznava, da skrb pred boljševizacijo Skandinavije ni neosnovana in da lahko nastanejo nevarnost v tem pogledu. Upajo, da bo morda angleško-ameriška akcija omilila to nevarnost.

Stockholm, 3. nov. Polkovnik Bratt se bavi v listu »Stockholms Tidning« z vojaškim položajem v severni Finski in severni Norveški in izraža mnenje, da hočejo boljševiki na severnem Norveškem sami urediti zadeve. Kaže pa, da ne marajo videti na tem področju nobenega drugega naroda. Glavno vprašanje v tem trenutku ni, kako daleč je prišla Sovjetska zveza na Norveškem, marveč, kako dolgo bo trajalo, da bo zopet odšla. Gotovo je najboljšje, da na to vprašanje do nadaljnega ne odgovorimo.

NAROČAJTE »DOBRO KNJIGO«

SPORT

Pred tekmo VSV (Beljak) - Hermes

Kdo naj zastopa ljubljanski nogomet?

Nedeljska mednarodna tekma Villacher SV - Hermes bo nudila športnemu občinstvu še enega redkih sportnih užitkov letošnje sezone. Gostje iz Beljaka bodo nastopili v najboljši sestavi, kar jo trenutno premora vsa Koroška, saj so prijavili za nastop naslednjih igralcev: bivšega Hermesa Razbornika kot vratarja, branilca Melisnika in Maierja, krilca Palkoviča, Pestiča in Dorriena, vse iz celovškega kluba KAC-Rapid, ter napadalca Melchiorja, Pezta, Gajška (bivšega člana I SSK Maribora), Kalmajerja in Belaka (vse iz Celovca).

V moštvo bo potekoma igralo šest igralcev Villacher SV in pet članov KAC-Rapida, kar je gotovo najboljša zastopstvo, ki ga more ta čas postaviti koroška zveza. Hermes je prepustil sestavo svojega moštva zveznima kapetanoma, ki so bila gotovo po najboljših močeh poskušala najti najprimernejšo rešitev. Po soglasnem mnenju bi bilo naše zastopstvo najučinkoviteje sestavljeno iz naslednjih igralcev: Oblaka, Nagodeta I, Aljančiča Ernesta, Perhariča, Pileja, Piška, Nagodeta II, Brodnika, Haclerja, Bertoncija Pepčeta in Smoleta. Teh 11 moži bi po mnenju strokovnjakov lahko dostojno in tudi uspešno zastopalo sedanjega ljubljanskega reprezentanco bi po gornjem tvorili samo trije igralci Hermesa, razen teh pa še trije člani Iztoka in pet igralcev našega prvaka Ljubljane.

Za gostovanje beljaskih gostov vlada v mestu splošno zanimanje, saj so nogometni dogodki večjega pomena v letošnji sezoni tako redki, da ne gre zamuditi prav nobenega. Kdor pa misli jutri na tekmo, naj pihni za nakupom vstopnice, posebno za tribunske sedeže in prostore pred njo, ker je njihovo število omejeno. Vstopnice se že od večera dalje prodajajo v naprej v poslovalnici »Servis-biroa« v Šelenburgovi ulici ter pri blagajni v kavarni »Evropic«.

Beljasko moštvo je že danes prispelo v Ljubljano, ker se hoče tudi tako temeljito pripraviti za nedeljski dvoboj. Kako resno jemljejo Beljanci jutrišnjo preskušnjo, kaže tudi, da so imeli med tednom dva temeljita treninga z izredno močnimi nasprotniki, samimi igralci, ki so bili tudi kandidati za izlet v Ljubljano, ter so šele po teh dveh treningih določili najboljših enajst igralcev za tekmo v Ljubljani.

Prireditelji iz ZSK Hermesa so spored izpolnili še z eno mladinsko tekmo, tako da bosta jutri popoldne na stadionu v Šiški vsega dve nogometni prireditvi, in sicer: ob 13.30 mladinska reprezentanca: komb. mladinsko moštvo domačih klubov in ob 15. Villacher SV : Hermes. Tekmi bosta seveda ob vsakem vremenu!

Še beseda o našem moštvu

»Stalni obiskovalci« — tako se je podpisal neznan pisec predloga, ki ga izjemoma objavljamo v celoti — so glede nedeljske sestave našega moštva naslednje misli:

V zadnji tekmi med Hermesom in reprezentanco Koroške je imelo ljubljansko športno občinstvo priložnost videti, kako nekorično je vplivala neprimerna izbira igralcev za domače moštvo in s tem v zvezi na uspeh in izid te nogometne borbe.

Mislimo, da je v Ljubljani dovolj bolj sposobnih nogometašev, kakor smo to videli v domačem nagradnem tekmovanju. Športnemu občinstvu je mučno gledati tekmo, ki jo zaradi slabe izbire igralcev moramo že vnaprej izgubiti. Zato se obračamo na merodajne čimtelje s prošnjo, naj bi vzeli v pretres tudi naš predlog glede sestave moštva za nedeljsko tekmo z Beljanci oziroma Korošci.

Predlagali bi sledečo naslednjo sestavo našega moštva:

Oblak, Aljančič I, Nagode II, Perharič, Pilej, Pelicon, Trškan, Brodnik, Nagode I, Kumer, Smole.

Upamo, da bodo odgovorni upoštevali naše želje in tako zadostili tih želji nas vseh, da bi v tej tekmi po lepi igri dosegli tudi zmago.

Po nogometnih travnikih drugod

Bivši nemški prvak Schalke 04 je odigral prijateljsko tekmo s KSG 92-07 Witten ter zmagal po lepi igri s 6:2 (1:1). V tekmah za nemško nogometno prvenstvo sta prišla oba lanska resnejša tekmeča iz severnobavarske skupine FC Bamberg in FC Nürnberg do visokih zmag. Bambergani, v katerih moštvu je nastopilo več izvršnih gostov, so premagali Bayeruth z 18:0(1), I FC Nürnberg pa je preglazil Eintracht Franken z 11:1 (4:0). Turci Sp V Fürtu je zabeležila v Nurmbergu lepo zmago nad VFL s 6:2 (2:0). SV Posen je premagal HSV Posen s 7:2 ter zlezel na vrh tablice. V Hannoveru je premagal HSV 1896 moštvo Reichsbahn Hannover z 2:0, Armia pa je izgubila proti DSTG 74 z 1:7.

Sestri in »onk«

Roman

Tiho, pritaženo ihtenje se je začelo v sobi.

Roza je čutila, da se Ciliki duša mehča. Stopila je k nji in ji božaje položila roko na ramo: »Daj, Cilika, pojdi dol k jezeru, vzemi svoj čoln in v nekoliko poveselj. Samota človeku dobro de, kadar je tako poln nemira in iskanja kakor ti. Poslušaj svoje srce, kajti to govori vkljub vsemu dokaj drugače kakor tvoja usta. Zanesljivo vem, da je tako.«

Cilika ni šla veslat na jezero. Na vrtu je pa vendar sedla k vodi. Z rokami sklenjenimi med kolena je strmela predse. Tvoja srce govori dokaj drugače kakor tvoja usta! Roza to zanesljivo ve? Ali ne ve tudi ona? Odgovora ni našla, ne da ne ne, niti ga ni hotela najti. Kajti, da bi šlo pri vsem tem za — onega drugačnega zanj, ki jo je bil tamle gorim med grmovjem burno objel in stisnil k sebi, zanj, ki jo je bil ljubil, kakor Ahim nikoli ne — oh, ne, za tega človeka v njenem srcu ni bilo prostora. Niti misliti ni bilo vredno na to.

In vobče, kaj je pa bilo? Nič! Bežen spomin, navezan na otroška leta, ki so zdavnaj pozabljena. Kdo ve, ali on vobče

Slovaško nogometno prvenstvo se zopet nadaljuje. Prvak SK Bratislava je precej nepričakovano izgubil proti HG Malacke, mu z 2:4, zato pa je uspelo moštvu Armade, da je premagalo z 1:0 SK Slohovec. Nemški SK Bratislava pa so si je uvrstili položaj z zmago 4:2 nad Kislomom, Mošči VAS in SK Kabel sta se razšli z 1:1 neodločeno.

Na čelu madžarskega nogometnega prvenstva je sedaj močna tročlanska skupina. Doslej brez izgube točke je ostal edino še Újpest, brez poraza pa so se držali samo še Ferencvaros, Elektros in Csepel. Stanje na tablici je sedaj naslednje: 1. Újpest 10:0, 2. Ferencvaros 9:1, 3. Csepel 6:4.

V 11. kolu švedskega nogometnega prvenstva je poteklo v znamenju ostrih srečanj. IFK Norrköping je premagal brez velikega napora svojega nasprotnika Halmstad z repa tablice z rezultatom 3:1, bivši stockholmski prvak AIK pa je odpravil svojega nasprotnika s 6:1. Sedaj ima Norrköping 14 točk, za njim pa so Göteborg, Elfsborg in Malmö FF. Sleđnja dva sta se sestala v tem kolu neodločeno z 1:1.

Nemški železničarji — sportniki

V Nemčiji posveča uprava državnih železnic veliko pozornost, da bi bilo železniško osebje čim bolj zdravo, žilavo in trezno. Da bi uprava tem lažje vse te lastnosti vcepila svojemu uslužbenstvu, mu nudi priložnost, da se čim več bavi s športom, kajti po tej poti raste tudi v službi krepka in žilava mladina, ki je v športu, pa tudi v službi zmerom najbolj uporabna. Železničarska služba je napor in za to službo je treba krepkih, energičnih in neustrašnih moži ter mladenčev. Uprava nemških državnih železnic skrbi za to, da imajo železničarji sportnik: na razpolago dovolj sportnih potrebščin kakor tudi čim več potrebnih naprav, in res jim v tem pogledu ne manjka prav ničesar.

Nemška železničarska športna društva imajo: nad 200 sportnih prostorov, 90 igrišč, 130 vzhvališč za razne sportne panoge, 175 teniških igrišč, 28 odprtih kopalnic, 160 telovadnic, 150 sportnih domov, 20 smučarskih in turističnih domov, 60 čolnarnic, 450 strelšč (s približno 1900 puškam in 125 pištolam), 108 kegljšč z okroglo 200 različni kegljaskimi programi itd.

Železničarski sportnik se udeležuje v vseh sportnih panogah v različnih prvenstvih. Posebno goje nogomet, roket, rugby, hokej in lahko atletiko ter zimske sporte, v težki atletiki, posebno v boks, imajo nekaj odličnih predstavnikov. Imena kakor Ten Hoff (evropski prvak), Sepp Manger (svetovni in olimpijski prvak v dviganju uteži), Netteshiem (nemški prvak v rokoborbi), Schmitz, Schäfer, Herring, Schwittale in Peter so si pridobili naslove nemških prvakov, nekateri izmed teh tudi naslove evropskih mojstrov. Med lahkoatletički so znani naslednji železničarji: dr. Luh

(v kroglji), Siefert (v desetboju), Gritner (v skokih) in Helber (v tekbi).

Z doseženimi uspehi so železničarji sportniki v Nemčiji lahko zadovoljni, saj zavzemajo v marsikateri panogi najvidnejša mesta. Graška Reichsbahn je n. pr. v nogometu štajerske prvake v beljaskem Villacher SV igra kar 5 železničarjev v prvem moštvu, itd. Posebnih primerov je še mnogo v ostalih sportnih panogah.

Želite črno kavo?

»Prosim turško kavo.« smo včasih zahtevali v kavarnah. In v najkrajšem času se je pojavila pred nami okusna in zapeljivo dišča pijača, kateri smo se morali navadni zemljani že pred leti odpovedati.

Pot kave z njene domovine do nas je dolga. Kavin grm je doma v Abesiniji in v Mosambique. Odtod je prišla kava v Azijo, Afriko in Ameriko. Danes je ena izmed največjih eksportnih držav za kavo Brazilija, kjer »krkali kave« ne plavajo samo v kavi, ampak tudi v dolarjih. Kava uspeva najbolje tam, kjer je stalna temperatura med 15 do 25° C in kjer je dovolj dežja. Kavovce izrazito gorska rastlina, ki ne sme biti vedno izpostavljena žaru tropskega sonca. Šele tretje leto začne grm dajati plodove, ki postanejo od leta do leta boljše. Grm je ploden do 20 let. Beli, lepjo dišeči cvetovi se razvijajo v jajčasto mesnate plodove. Da je kava odlična, morajo biti plodovi docela dozoreli, nato se pa še 3—4 dni sušiti na soncu. V posebnih mlinih se pravo seme odloči od presušenega mesa, posebno sita pa odstranijo luskinne semena.

Pravna kava vsebuje približno 1,73 odstotka vode, 13,77 beljakovin, 1,27 kofeina, 13,92 maščob itd., 1,23 sladkorja, 32,29 posebnih tvarin brez dušika, 4,69 mineralnih snovi, 26,31 drugih sirovin in 4,69 neke kisline. Skodelica kave ima pri 15 g pražene kave 0,1 kofeina. Pri nas se zrnatka kava meša s posebnimi mlinčki kar najbolj mogoče drobno. Na Vzhodu, pa tudi naši Bosanci kavo tolčejo v posebnih lesenih mazarjih in to zelo fino. Nato pomešajo med kavo točen sladkor ali sladkor v prahu. To zmes stresejo v vrelo vodo in jo potem pijejo brez drugih primesi. Mi navadno pijemo le čisto tekočino, dočim pijejo Bosanci in ljudje z Vzhoda tudi kavino usedlino.

Splošno razširjenje uživanja kave se pripisuje dražecemu vplivu kave na organizem. Pri pitju kave delujejo razen kofeina tudi produkti praženja, ki pospešujejo tek in prebavo ter delovanje možgan. Hranljivost kava nima. Vročna kava draži in razveseljuje ter preganja spanec. Preveliko uživanje pa povzroča živčno razdraženost. Deluje tudi na srce. Žila hitreje udarja in povzroča psihično razburjenost in nemir. Kot zdravilo služi kava proti bruhanju, akutnemu črvesnemu kataru, pri omedlevicah v slučaju zastupitve, pri zmazjenosti in pri pijančenju. Uživanje kave v malih količinah ne škoduje, posebno še, če je zmešana z mlekom.

Kako je z „zakonsko skupnostjo“ pri živalih

Znano je, da mnoge živali živijo v skupnosti, ki precej slični zakonskim razmeram med ljudmi. Navzlic temu pa ne moremo presojati teh stvari s človeških vidikov. O kakšni »zakonski skupnosti« med živalmi n: mogoče govoriti. Čebele in mravlje sicer poznajo nekakšno družabno urejenost, to pa sta tudi edini živalski kategoriji, pri katerih naletimo na neko staotnost, ki jih spremlja od začetka do konca življenja.

Pri živalih sloni skupnost v življenju samo na instinkti.

Edni smoter takšnega življenja je parjenje. Niti o t dreč ne najdemo pri živalih kaj takega, kar bi bilo podobno ljubezni. Razmer med živalmi torej ne moremo presojati z moralnih vidikov, čeprav ne moremo reči, da so živali nemoralne. One so samo amoralne, to se pravi, ne mrze soživali iz kakšnih zločinskih instinktov in zakonov, marveč kratkoročno takšnih zakonov sploh ne poznajo.

Pri nižjevrstnih živalih tja do žuželk vlada povsod proniskuiteta, to se pravi: živali se parijo pač kakor nanese slučaj. Pr. sesavcih je tako zvani »sezonski zakon« najnavadnejši pojav. Takšno življenje najdemo že pri divjih peh in zajeh. Domači os. in kunce: so degenerirani. Življenje v čredi nikakor ne ogroža »zakona« med živalmi. Samice se vedno mnogamne, vsaj v dob parjenja. Samci pa zbirajo okrog sebe harem in niso pa navadi; nikoli zvesti eni sami samici. Samice pri nakih in črvih so obdane od pravcati hred samcev in niso redki primeri, ko pride na takšno samico do 18 samcev. V primerih velike vitalite samce naletimo tudi na pravcato ponujanje samcev, kar lahko opazimo zlasti v ptičjem svetu pri vrabcih in kanarčkih, kjer samci čestokrat naravnost moledujejo za naklonjenost samice.

Ptiči žive po večini v monogamnem sezonskem zakonu

izvzemšči nojic, ki po navadi niso zveste svojem zakonskemu družbi. Pri ptičah roparicah,

žerjavih in štorčljah pa zasledimo v posebnih primerih že nekakšen trajen zakon. Seveda ta monogamija ne izhaja iz kakšnih idealnih nagibov, temveč je posledica podzavednih instinktov. Naravoslovec Altum je pri svojih poizkusih menjal slavčevski samci 9 samcev. Dognal je pri tem, da se samica sprizani z vsakim samcem na novo. Takšno obnašanje si lahko obrazložimo s fiziološkimi razlogi, čeprav je na drugi strani včasih nekaj znakov za to, da razpolagajo živali vsrste še s posebno profinjanimi čuti, ki jih pa seveda zaradi tega še ne moremo primerjati, še manj pa istovetiti s človeškimi.

Naravoslovec Brehm in nekateri drugi ljubitelji prirode poveljujejo od časa do časa živali ter jim pripisujejo človeške nagibe. Vendar se ne da tajiti, da se živali podrejajo zgolj instinktom. V ptičji družini je mnogo samcev, ki so razviti kot »družinski očetec«. Zato vidimo, da se za mladiče samci skoro nikjer ne brigajo in skrbijo zanje samice. Le pri tistih ptičjih vrstah, kjer materne same ne morejo oskrbovati številnega marnšarja, jih nadomeščajo pri tem delu samec, ki grejejo mladiče in jim nosijo hrano. Tudi tukaj se pa vrši ta proces samo po instinktu. Hans Wobhold pripoveduje v nek knjigi o ptiči, kateri so odvzeli mladiče ter jih postavili v kletko. Mati je krmila svoje otroke skozi mrežico vse dotlej, dokler niso postali gošnji za letanje. Ko so se mladiči razvili, a si še vedno niso mogli sami preskrbeti hrane, pa je mati nekako otopela za njihovo stisko. Mladiči so kričali in se spreletavali po kletki sem in tja, mati pa je sedela v njih bližini in se ni niti znenila za njih usodo. Omenjeni pisec izvaja iz tega zaključek, da

krmiljenje pri ptičah nima prav nobene zveze z občulkom ljubezni.

Mati ni krmila svojih mladičev iz ljubezni, temveč enostavno zaradi instinkta. Ptičja mati je čisto natančno vedela, da je njena naloga dovršena, zaradi tega mladičev ni več pomagala, ko so bili nekoliko živiti.

In jih potlej spravljajo spat, je zmerom zelo milo in veselo, človek se z njimi lahko pozabava in poigra. To je še vedno rada delala, samo nocoj je ni mikalo. Ubrala je torej pot proti vili. Morda je bil profesor tu. Ob nedeljah zvečer je pogosto prihajal in prinašal s seboj nekaj izpremembe. Toda nocoj ga ni bilo. Roza je sama sedela v vrtni sobi. Ko je sestra prišla, je pogledala kvizku, na kolenski so ji ležala pisma in časniki. »Oh, Cilika,« je zaklicala, »pomisli, zdaj je tudi Heinz Jordan odšel. In veš, kam? V naš stari Quendlinburg. Stari sodni svetnik Helfferding ga je naprosil, naj pride, njegovo snaho je treba operirati, pa bi ga rad imel pri nji. Odtod se pelje potem v Monakovo, da se snide z Ahimom in Solgerjem. Prosita ga, naj pride. Mali doktor Okito, tisti Japonec, bo tudi tam, Cilika, okrog tvojeje Ahima se snujejo velike reči.«

Kaj imam od tega? je šinilo Ciliki po glavi. A tega ni smela izreči. Molčala je. In prav v ta njen molk je zavzelen moški glas: »Ali mojim, čislani dami? Zunaj, na spodnji terasni stopnici, je stal Tomaž Malten.«

Roza je poskočila, na ustnicah ji je očitno drhtelo: »Nesramnost! Ciliki je planila rdečica v obraz, oči so se ji zabiskale — torej je bil le prišel! Čutila je, da prihaja zaradi nje.

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L. 0,50, najmanjši znesek za vsako oglasje L. 10.— Za ženitvo in dopisovanje je plačati za vsako besedo L. 2.— za vse druge oglasje L. 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L. 1,50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglasje je L. 15.— Za vsak oglasje je treba plačati drž. improvtakso L. 0,60, za daljše nastave ali šifre pa L. 2.—

Službe išče
MLADO DEKLE
z dveletno učno dobo
išče službo pri šivilji.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra 29354-1

DEKLE
z nekoliko izobrazbe,
za jeno vseh hišnih del in
tudi kuhe, išče zaposlitve
k eni. dvema oseba.
ma ali k manjši družini.
Ponudba na ogledno
odd. Jutra pod »Pošte-
nice«. 29411-1

Službo išče
POSTREZNIK
pridno in pošteno iščem
za enkrat tedensko. De-
vetak Bleiweisova 50.
29406-10

KUHARICO
pridno, dobro in pošte-
no, ki je pripravljena
opravljati vse ostalo go-
spodnjakstvo, išče
delo sama oseba. Vsi po-
govorci, plača po do-
govoru. Predstaviti se:
Ullica 3. maja 2-IV.
29423-1a

Vajenciške
VAJENKO,CA
spejme spejerskeje, tro-
vina. Naslov v ogl. odd.
Jutra. 29349-44

Prodaj
BICIKEL
za trgovino, s priljubljeni-
kam sprejeti 2 brzini —
prodaj Škafar Peter,
Rimska cesta. Borštni-
kov trg 28280-6

MODRO LISICO
(Blaufluchs) eno ali par,
vredno noseni, prodaj.
»Vred od 12. do 15. ure.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra 29285-6

GLASOVJE
dobro ohranjen, v zrel-
bolnem stanju, z be-
sredno ugodno prodaj. Mestni
trg 3-III, od 9. do pol
12 in od 2. do 3. ure.
29430-6

PLISAST PLAGŠ
črn, prodaj za 2000 lit.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra 29279-6

OMARO
za obeliko, novo, pro-
dam. Resljeva c. 48-III,
desno. 29345-6

DARILLO
za gospoda, krasen us-
njen blok, prodaj. Na
ogled samo v nedeljo
dopolndne. Hirska 12-1.
levo. 29347-6

TOPLOMERE
zdravniške, prodaj. —
Zdravniška 18-III, levo.
29348-6

ODEJICE
za otroški vozček s pre-
vleko in blazinico, pro-
dam. Poljskanska c. 15,
IV. stopnišče, vrata 6-1.
29375-6

ROČNI KOVEČ
usnjen in dva rabljena
deklška plašča, prodaj.
Ogled pri krojaču Ede-
du. Ciril Metodova 37b
29368-6

OTROSKO POSTELO
skoraj novo, leseno, belo
s predalom z mrežo in
šimono ovratnik za do-
jenčka, zimski plašč za
cca 12letno dekle, in
krznen ovratnik, pro-
dam. Naslov v ogl. odd.
Jutra. 29366-6

MOSKO KOLO
Spezial-Westo, zelo do-
bro ohranjeno, prodaj.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra. 29346-6

ZENSKI PLAGŠ
črn, dobro ohranjen —
predvotno blago, pro-
dam. Ogled Holzapfelfa
19-I, od 13. do 16. ure.
29363-6

OTROŠKI VOZČEK
globok prodaj. Predvoj
ni material. Naslov v
ogl. odd. Jutra. 29361-6

GOZJARJE
št. 42. okovane, ženske
nošene čevlje št. 38 in
moški moder površnik,
predvotna blago, pro-
dam. Florjanska 13-III,
desno. 29436-6

DAMSKI PLAGŠ
črn skoraj nov, prodaj.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra. 29360-6

NOVE SALONARJE
sami šiva, št. 37-37-38,
prodaj. Cigaletova 11-III,
levo. 29359-6

KOMPL. SPALNICO
iz hrastovega lesa, z vlož-
ki in žimono, čisto pro-
dam za 12.000 lit. Isto-
tano prodaj dobro ohr.
njen šivalni stroj z dol-
gim čolnikom. Naslov
v ogl. odd. Jutra. 29352-6

RADIO
sprejemnik. 5 cevali, 4
valovne dolžine, krasen
model, kvaliteten, popol-
noma nov, prodaj. Na
ogled od 13. do 15. ter
od 19. dalje. Naslov v
ogl. odd. Jutra. 29387-6

KNJIGE
nemške, večje količino,
ugodno prodaj. Ogled
dopolndne. Naslov v ogl.
odd. Jutra. 29401-6

2 JAPONSKI VAZI
originalni, vredni 60.000,
ugodno prodaj. Naslov
v ogl. odd. Jutra. 29403-6

SNEŽKE ST. 37
in deaške s čevlji, pro-
dam. Ogledati iz pril-
nosti v nedeljo dopol-
ndne pri g. Jerovšcu,
čevljarju, Dunajska c. 12,
dvoršiče. 29404-6

KUH OPRAVO
za 2500, moško športno
kolo s presnavami za
6500, gramofon Colum-
bia, prvovrsten s 40 plo-
ščami za 2500 lit — pro-
dam. Devetak Josip, in
Ljubljana, Bleiweisova
cesta 50 29405-6

KORENJE
za krmiljenje praščev,
dobro ohranjen, Boe,
Albanska 39, Bežigrad,
29419-6

RADIO
4 cevali, malo, rabljen —
ugodno prodaj. Vodni
kova c. 67, 29425-6

PEČICO
obloženo, novo, ugodno
prodaj. Naslov v ogla-
nem odd. Jutra. 29431-6

VIŠKOE ČEVLJE
št. 41-42, predvotno blago,
prodaj. Cena ugodna.
Ogled: salon Majda, 37
v ne deljo 5. XI od 8 do
18 ure. 29438-6

2 PARA ČEVLJEV
moških, visokih, novih
št. 40, šivalni stroj, do-
bro ohranjen, posteljo
in kredenco, prodaj. —
Na ogled: Go-povestka
c. 41, vohod skozli vrta.
29444-6

NOV KOZUH
ruski maček krasen —
prodaj. Naslov v ogla-
nem odd. Jutra. 29446-6

DAMSKO ČEVLJE
36-37, nove in rabljene,
zamenjam. Naslov v ogl.
odd. Jutra. 29447-6

MOSKE ČEVLJE
mošne, visoke, iz kromu-
snja, z dvojnimi pod-
platki, št. 43 in 45, ugod-
no prodaj. Černetova ul.
9-I, šiška 29449-6

ZIMSKI PLAGŠ
dobro ohranjen, za 12-
13 letnega dekca, prodaj.
Zakr.šek, Okliske,
ga ul. 19. Kodeljevo.
29450-6

DAMSKO KOLO
novo, res lepo, znamke
Triumph z dinamom —
prodaj ali zamenjam.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra. 29416-6

Kupin Razno
KUPIJEM
in prevzajem v komi-
sionu prodajo perzijske
piroteke in bosanske pre-
proce, kakor tudi pred-
posteljnike, stenke pre-
proce, kofeje in vse po-
stelino perilo, odeje itd.
Hinko Prilek, komisij.
ška trgovina, Gradšiče 7,
nasproti dramskega, gle-
dališča 2902-7

NALJUNA PERESJA
boljše vrste in dobro
ohranjene, stalno kupi-
je tvrdka Everest, Pre-
šernova ul. 44. J-431-7

IGZUBIL SEM
v kinu ali okrog Kode-
ljevega legitimacije in
še par drugih dokumen-
tov. Najdite! Lepo pro-
sim, naj odda v trafik
pri vojaški bolnici, proti
nagradi v denarju ali v
živilih. 29448-37

KINO UNION Telefon 22-21
Umetniška komedija
RAJ NA ZEMLJI
Hans Moser, Adele Sandrock, Heinz
Rühmann, Theo Lingin in drugi od-
lični dunajski igralci
Predstave ob 16. in 19.15 uri

KINO SLOGA Tel. 27-30
Hilde Krahl in Albert Matternsch
v sijajni veseligrji
GRAND HOTEL PARADIES
Predstave ob 15, 17. in 19. uri

KINO MATICA Telefon 22-41
Zabavna ljubavna komedija
POLETNE NOCI
René Deltgen, Suse Graf, Ernst von
Predstave ob 16. in 19. uri

DELAVCE
SPOSOBNE za izdelavo drv,
sprejme
Ravnateljstvo drž. gozdov,
LJUBLJANA, Puccinijeva ulica št. 9
(palaca Pokrajinske hranilnice)

Prav dober zaslužek v akordu! Razne
ugodnosti: dodatna karta za najteže
delavce, delno plačilo z drvni i. t. d.

Zahvala
Vsem, ki ste ob neandomestlji-
vi izgubili našo ljubljeno ženo, ma-
me, stare mame in tašče, gospe
Supan Franje
roj. VOMELA
z nami sočustvovali, blagopokoj-
ni poklonili obilo krasnega cvet-
ja in jo spremili na njeni zadnji
poti, izrekamo našo najiskrenej-
šo zahvalo.
Sv. maša zadušnica bo v cerk-
vi sv. Petra v torek 7. t. m. ob 7.
Ljubljana, 3. novembra 1944.
ZALUJOCI OSTALI

»To je pač menda zadržje, za kar bi se
Ahim Burger zanimal!« — Roza se je bila
stirno vzravala: »Povabljen je, da si z
najodličnejšimi strokovnimi tovariši ogleda
razne klinike in bolnišnice. Na kong-
resu otro